

ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ

Είναι ωραίο πράγμα ο άνθρωπος, το πιο ωραίο, ίσως, αντικείμενο, κυρίως όταν μένει ακίνητος και σιωπηλός σε μια γωνιά του δωματίου ή του τοπίου, λησμονημένος και σχεδόν αόρατος. Όσο πιο ακίνητος ο άνθρωπος, όσο πιο σιωπηλός τόσο πιο ωραίος όσο πιο αόρατος τόσο καλύτερα για το δωμάτιο ή το τοπίο.

Αργύρης Χιόνης

Ο Σήφης Κ. δεν ξεχνούσε ποτέ την 21^η Νοεμβρίου. Μέρα σαν όλες τις άλλες για τους άλλους, για εκείνον όμως σημαδιακή, καθώς γιόρταζε τη σωτηρία του στον πόλεμο του '40, τραπεζώνοντας τους φίλους του και τους φίλους των φίλων του. Έτσι έτυχε να τον γνωρίσω κι εγώ.

Ήταν στα τέλη της δεκαετίας του '50, τότε που είχα κάνει αίτηση να φύγω στη Γερμανία και είχα συνδεθεί με τον Γιάννη τον Αλλογιάννη, υπάλληλο στη μεταναστευτική υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας. Μου λέει ο Γιάννης ένα βράδυ, «Έλα απόψε να πιούμε ένα κρασί, να σου γνωρίσω κι ένα φίλο που θέλω να τον βοηθήσω κι εκείνος αρνείται. Τα δικά σου χαρτιά είναι έτοιμα τώρα, θα είσαι καλή αβάντα να τον καταφέρουμε». Κι έτσι συνάντησα εκείνο το βράδυ έναν άνθρωπο, δάσκαλο πριν τον πόλεμο και τώρα ιδιωτικό υπάλληλο, που είχε γλιτώσει απ' το κακό κι αντί αυτό να του κάνει καλό, έμοιαζε να τον είχε μπερδέψει ανεπανόρθωτα.

Ήτανε σ' ένα ύψωμα κοντά στην Κορυτσά κι ο Σήφης καθόταν έξω από το αμπρί της διμοιρίας περιμένοντας να του δώσουν ένα φάκελο να τον κατεβάσει στο τάγμα. Ήτανε ταχυδρόμος κι ένα κρύο και φωτεινό δειλινό. Λίγο παραδίπλα, σε μια κοτρόνα σαν σκαμνάκι, καθόταν ένας φαντάρος, περιμένοντας το νούμερο της σκοπιάς του. «Ρε συ, συνάδελφε», λέει κάποια στιγμή του Σήφη, «Δεν έρχεσαι να κάτσεις εδώ κι εγώ στη θέση σου που είναι πιο βολικά;». Κι επειδή ο Σήφης, που πραγματικά είχε βουλευτεί, αργούσε ν' απαντήσει, ο άλλος επιμένει, «Ε, τι λες, αλλάζουμε;»

Σαν συνεννοημένοι σηκώθηκαν ταυτόχρονα χωρίς ν' αλλάξουνε κουβέντα και κάθισαν ο ένας στη θέση του άλλου. Ο Σήφης δεν είχε προλάβει να καθίσει παρατηρώντας εκείνο το βουνίσιο παλικάρι με τα ξανθοκόκκινα μαλλιά απέναντί του και με τη σκέψη πως του μοιάζει, όταν το πρόσωπο του φαντάρου άνοιξε και τινάχτηκε πίσω. Μια σφαίρα τον είχε χτυπήσει κατακούτελα.

«Ρε, σεις», ούρλιαξε, «χτυπήθηκε ο →» ήταν το δικό του όνομα που πήγε να πετάξει από τα χείλη του κι έχωσε τη γροθιά του στο στόμα παγωμένος. Έβαλε τα κλάματα κι η πρώτη του σκέψη ήταν να κάνει το σταυρό του και να δοξάσει το Θεό που ήταν ζωντανός. Κοκαλωμένος νόμιζε πως κοιτάζει τον εαυτό του, καθώς δεν μπορούσε να πάρει τα μάτια του από το σημείο που λίγο πριν ξεκουραζόταν, και που τώρα, σαν αδειανός καθρέφτης με ένα νεκρό σώμα στο κάτω μέρος του, τον κοίταζε κι εκείνος. Ποιόν σημάδευε το βλήμα; «Δρόμο Καρακώστα. Επείγει», φώναξε ο λοχαγός και βάλθηκε να μαζέψει τον σκοτωμένο με την βοήθεια ενός τραυματιοφορέα. Ο Σήφης έντρομος έριξε μια τελευταία ματιά πίσω του και νόμισε πως ήταν κάποιος άλλος αυτός που κοιτούσε το ματωμένο κεφάλι μέσα σ' εκείνο το κάτοπτρο που είχε αρχίσει να σχεδιάζει χαοτικούς λαβύρινθους καθώς το σκοτάδι έπεφτε. Ποιόν σημάδευε το βλήμα;

«Υπάρχει ένα ζύγι κι εσύ βρέθηκες στο τάσι το σωστό», είπε ένας συμποσιαστής σηκώνοντας το ποτήρι του. Ήταν όλοι τους άνθρωποι που έβλεπα για πρώτη φορά και συμπλήρωσε, «Υπάρχει Πρόνοια, αν ξέρεις τι θέλω να πω». Ο Σήφης, που τότε

θα ήταν γύρω στα σαράντα, ήταν άνθρωπος του Θεού αν και του 'μπαινε ο διάλογος πότε πότε. Έτσι μόνον εξηγείται πως, μετά από εκείνη την τυχερή του μέρα, αντί να ζήσει σαν νοικοκύρης, σαν τυχερός νοικοκύρης, άρχισε να γιορτάζει στην αρχή μια φορά το χρόνο, κατόπιν δυο φορές και τελευταία το γλεντούσε κάθε μήνα. Είχε διευρύνει την επέτειο της σωτηρίας του σκορπώντας το βιός του. Ακόμη και στις δύσκολες μέρες της κατοχής – τότε που ήταν ακόμη ετήσιες οι επέτειοι – έβρισκε τον τρόπο με καμιά ρέγκα, ελιές και σταφίδες γύρω από μια μπουκάλα κρασί, να κάνει το τάμα του. Είχε παρατήρει το σχολείο και ψευτοδούλευε σε μια μάντρα μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, έχοντας φάει ένα σπίτι μ' αυτά και μ' αυτά. Στα χρόνια της κατοχής και τα αμέσως επόμενα του εμφυλίου συνέχισε να παραμένει αμετακίνητος στην άποψή του για τους άλλους, είτε μαύρους είτε κόκκινους. Απών σε έναν κόσμο που του ήταν ξένος. Γι' αυτό κι ο Αλλογιάννης φαίνεται πως ματαιώς τον συμβούλευε να τα μαζέψει και να φύγει.

«Να μην το κουνάς από 'κει που κάθεται», αντιστεκότανε ο Σήφης, «είδες τι έπαθε ο άλλος που ήθελε ν' αλλάξει θέση». Έκανε μια γύρα την κανάτα με το κρασί και πρόσθεσε, «Αντ' εβίβα. Μνημόσυνο του κάνουμε».

«Όμως κι εσύ σώθηκες μ' αυτή την αλλαγή. Γι' αυτό σου λέω κι εγώ, έλα να κάνεις τα χαρτιά σου να πας εργάτης στη Γερμανία», επέμενε ο Γιάννης.

Ένοιωσα την ανάγκη να πω μια κουβέντα, αν κι η αλήθεια είναι πως κι εγώ με βαριά καρδιά το είχα αποφασίσει. Αυτός όμως φαινότανε πως σε λίγο θα έμενε στο δρόμο αν συνέχιζε έτσι. Είπα, «Τόσος κόσμος φεύγει, κάτι θα ξέρουνε κι αυτοί» κι ήταν το πιο αμήχανο πράγμα που έχω πει στη ζωή μου.

«Τίποτα δεν ξέρουν», είπε με θλίψη και λόγια που έβγαιναν σαν αναστεναγμός. «Ο μεγαλύτερος μπελάς είναι όλοι αυτοί που δεν μπορούν να κάτσουνε στ' αυγά τους. Τρέχουν εδώ κι εκεί ανήσυχτοι να συναντήσουν το βλήμα τους. Εμένα προτιμώ να με 'βρει εδώ που κάθομαι». Μίλησε με τέτοιο τρόπο που δυσκολευόσουν να καταλάβεις αν γιόρταζε την σωτηρία του ή θλίβονταν που δεν τον είχε συναντήσει ο θάνατος.

Όταν χωρίζαμε είπε, «Αντε και του χρόνου πάλι. Κι εσύ, όπου και να βρίσκεσαι τούτη τη μέρα, πίνε ένα ποτήρι για όλους εκείνους που δυσκολεύονται. Στη μνήμη τους, ή στην υγεία τους».

Ξαναβρήκα τον Αλλογιάννη αρκετά χρόνια αργότερα, όταν κατέβηκα με κατεστραμμένα πνευμόνια από το κάρβουνο του Ρουρ, στην ίδια ταβέρνα που σύχναζαν. Ο Σήφης Κ. είχε αφήσει την παρέα του να τον θυμάται. «Είχε βαρύνει πολύ τα τελευταία χρόνια. Καθόταν σ' ένα παγκάκι κι όταν γύρισε λίγο ο ήλιος μετακινήθηκε κι αυτός. Σαπισμένα τα ξύλα δεν τον άντεξαν, έπεσε πίσω κι έμεινε στον τόπο. Είναι τρελό αν το σκεφτείς», είπε ο Αλλογιάννης. «Μια ζωή σωσμένη που την άφησε να πάει χαμένη. Σαν να 'χε πάρει το λάθος μήνυμα».

«Κι εμείς που πήραμε το σωστό, τι νομίζεις πως βγάλαμε. Από έναν τροχό που δεν σταματάει να γυρίζει, τι νόημα να βγάλεις;» μίλησα εγώ που, τόσα χρόνια αλλού, δεν μπορούσα να ξεχάσω τον τρόπο του Σήφη Κ.

Θέματα προς συζήτηση

1. Αποδώστε με συντομία το περιεχόμενο της ιστορίας μας.
2. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το μήνυμα, που προσπαθεί να μας περάσει ο συγγραφέας της ιστορίας μας.
3. Πως θα χαρακτηρίζατε τη συμπεριφορά του Σήφη;
4. Πως αξιολογείτε τη στάση του αφηγητή συγγραφέα απέναντι στην απόφαση του Σήφη ειδικά μετά την εμπειρία του στο μέτωπο;
5. Πως παρουσιάζεται η αποδημία από μέρους του αφηγητή-συγγραφέα σε σχέση με την επιλογή του Σήφη;
6. Πόσο ρεαλιστική μπορεί να είναι σήμερα όσον αφορά την εφαρμογή της η απόφαση του Σήφη να μην μετακινηθεί ποτέ από τον τόπο του;
7. Πως θα μπορούσε κατά τη γνώμη σας να λυθεί το πρόβλημα των πληθυσμιακών μετακινήσεων στις μέρες μας; Ποια μέτρα θα μπορούσαν να αποδώσουν στην κατεύθυνση αναχαίτισης τους και από ποιους θα μπορούσαν να προταθούν και φυσικά να εφαρμοσθούν;